

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені І. І. МЕЧНИКОВА
ФАКУЛЬТЕТ ПСИХОЛОГІЇ ТА СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ
КАФЕДРА СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

Електронні методичні рекомендації
до семінарських занять та самостійної роботи з курсу
для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти
спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки

ОДЕСА

2023

УДК 378.147.013.3(072)
M545

Укладачі:

В. В. Павлова, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри соціальної роботи;

Н. В. Нагорна, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри соціальної роботи;

Рецензенти:

О. В. Григорович, к. пед. н., доцент, доцент кафедри іспанської філології Одеського національного університету імені І. І. Мечникова;

М. І. Рябенко, к. пед. наук, доцент, доцент кафедри соціальної роботи Одеського національного університету імені І. І. Мечникова;

*Рекомендовано вченою радою
факультету психології та соціальної роботи ОНУ імені І. І. Мечникова.
Протокол № 7 від 14 червня 2023 р.*

M545 **Методика** викладання у вищій школі [Електронний ресурс] : електрон. метод. рекомендації до семінарських занять та самостійної роботи з курсу для здобувачів другого (магістер.) рівня вищої освіти спеціальності 011 "Освітні, педагогічні науки" / уклад.: В. В. Павлова, Н. В. Нагорна. – Одеса, 2023. – 31 с. – 0,5 МБ.

Методичні рекомендації містять орієнтовні питання до семінарських занять, завдання для самостійної роботи, рекомендовану літературу та перелік питань для підсумкового контролю.

Методичні рекомендації розроблені для здобувачів спеціальності «Освітні, педагогічні науки» та допомагають при підготовці до семінарських занять, оформлені робіт при самостійному виконанні завдань.

УДК 378.147.013.3(072)

© Одеський національний університет
імені І. І. Мечникова, 2023

ЗМІСТ

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ.....	4
ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	7
ТЕМАТИКА ТА ЗМІСТ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ	7
ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ	22
РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА	24
ДОДАТКИ	27

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ

Методичні рекомендації з навчальної дисципліни «Методика викладання у вищій школі» розроблені на кафедрі соціальної роботи факультету психології та соціальної роботи ОНУ імені І.І. Мечникова на основі освітньо-професійної програми підготовки здобувачів другого (магістерського рівня вищої освіти відповідно до навчального плану для спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки». Згідно з навчальним планом «Методика викладання у вищій школі» є дисципліною обов'язкового циклу і її вивчення здійснюється на 1-му курсі навчання здобувачів другого рівня вищої освіти (магістр).

Актуальність курсу «Методика викладання у вищій школі»

Сучасна професійна освіта має мати випереджувальний розвиток, орієнтований на нові умови інформаційного суспільства, зростаючий динамізм освітніх реформ з одночасним розширенням варіативності національних, міждержавних, міжвузівських підходів, рішень, позицій, моделей в руслі перетворень вищої школи. За таких умов нові завдання щодо підвищення ефективності підготовки майбутніх викладачів вищої школи як основи їх професійної компетентності, пошук організації навчального процесу у закладах вищої освіти, визначає необхідність вивчення майбутніми фахівцями дисципліни «Методика викладання у вищій школі». Дисципліна спрямована на подальший розвиток педагогічного знання, яке повинне підкріплюватися постійним спостереженням за професійною діяльністю викладачів-майстрів, її аналізом, залученням майбутніх фахівців до навчально-пізнавального процесу у ЗВО. Вона досліджує процес вивчення методики викладання у вищій школі як єдність змісту, форм і методів навчання, особливостей діяльності викладача і студентів. «Методика викладання у вищій школі» концентрує свої зусилля на обґрунтуванні принципів і правил навчання, його форм і методів з метою забезпечення високого рівня професійної підготовки майбутніх викладачів. Результатом вивчення дисципліни є синтез теоретичних знань і практичного педагогічного досвіду.

Метою вивчення дисципліни «Методика викладання у вищій школі» є ознайомлення з процесами, які відбуваються в європейському освітньому просторі та з новітніми методами і формами навчання; озброєння магістрантів теоретичними положеннями побудови навчального процесу у закладах вищої освіти, формування основних умінь і навичок, необхідних для викладацької діяльності та становлення студента магістратури як викладача.

Завдання:

- формування усвідомлення нової ролі вищої освіти в умовах глобалізації;
- засвоєння основних принципів організації навчального процесу у закладах вищої освіти України;
- оволодіння практичними навичками та методами проведення занять у вищій школі;
- формування вміння планувати та реалізовувати на практиці різні форми, методи, засоби навчання, враховуючи специфіку спеціальності;
- забезпечення власного педагогічного становлення магістрантів як викладачів;
- засвоєння методологічних і теоретичних основ викладання на сучасному етапі розвитку вищої освіти;
- оволодіння організаційними формами, технологіями і методами навчання у вищій школі.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен **демонструвати результати навчання**

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- концептуальні засади викладання у вищій школі;
- основні теорії та новітні технології навчання та методику їх впровадження у процес підготовки фахівців;
- специфіку застосування форм і методів навчання при викладанні дисциплін у вищій школі;

- особливості організації й проведення навчально-виховної роботи у вищих навчальних закладах.

вміти:

- структурувати методичний матеріал відповідно до місту навчальної дисципліни, теми, форми проведення навчального заняття тощо;
- проектувати основні форми організації навчального процесу за відповідним напрямом підготовки;
- організовувати самостійну роботу студентів;
- свідомо вибирати методи навчання з урахуванням конкретних умов, навчальної діяльності;
- планувати етапи і прогнозувати результати навчання і виховання;
- застосовувати на практиці оптимально доцільні форми й методи навчання та виховання;
- аналізувати педагогічні ситуації та приймати адекватні рішення;
- аналізувати, оцінювати та коректувати навчально-пізнавальний процес у вищій школі.

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. Загальні засади професійної освіти в Україні.

Тема 1. Система професійної освіти в Україні.

Тема 2. Особливості змісту та планування навчального процесу ЗВО.

Тема 3. Організація навчального процесу закладу вищої освіти.

Змістовий модуль 2. Методика викладання у вищій школі.

Тема 4. Поняття методики викладання у вищій школі.

Тема 5. Науково-методичне забезпечення навчального процесу.

Тема 6. Методика добору змісту професійної освіти

Тема 7. Методика проведення основних видів навчальних занять у закладі вищої освіти

Тема 8. Методика організації педагогічного контролю студентів у вищій школі

Тема 9. Методика організації і проведення самостійної навчально-пізнавальної діяльності та науково-дослідної роботи студентів.

Тема 10. Методика організації курсового й дипломного проектування

Тема 11. Організація і планування діяльності викладача.

ТЕМАТИКА ТА ЗМІСТ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Тема 1 : Тенденції та перспективи розвитку системи вищої освіти в Україні.

Мета: знати структуру вищої освіти в Україні і за кордоном, теорію та методику управління вищою освітою як системою; вміти структурувати вищу освіту як систему.

Основні поняття і положення теми: Закон України «Про вищу освіту», вища освіта, система вищої освіти, Національна доктрина розвитку освіти в Україні, форма навчання, принципи системи вищої освіти, структура системи вищої освіти, заклад вищої освіти, бакалаврат, магістрат, післявузівська освіта, професор, доцент, старший викладач, викладач, викладач-стажер.

Питання для обговорення

1. Вища освіта в Україні, її основні принципи і завдання.
2. Організаційно-правове забезпечення вищої освіти в Україні.

3. Закон України «Про вищу освіту» (2016 р.).
4. Національна доктрина розвитку освіти в Україні.
5. Структура системи вищої освіти в Україні.
6. Види вищих закладів освіти України, їх характеристика.
7. Бакалаврат, магістрат, післявузівська освіта.

Завдання для самостійної роботи:

1. Підготувати повідомлення за наступною тематикою. Для підготовки повідомлення та виступу необхідно обрати з наданого переліку тему, опрацювати літературні джерела, скласти план та написати за ним виступ обсягом до 5 сторінок.

Теми для підготовки повідомлень

1. Сутність основних змін у вищій освіті відповідно до Закону України «Про вищу освіту» (2016 р.)
2. Основні тенденції розвитку вищої освіти в Україні.
3. Цілі і принципи навчання у вищих навчальних закладах.
4. Компетентністний підхід - нова парадигма розвитку вищої освіти в європейському просторі
5. Педагогічне навантаження викладача.
6. Основні види роботи викладача ЗВО.
7. Приватна вища освіта в Україні: стан та перспективи розвитку.
8. Інтеграційні процеси у Європейському освітньому просторі.
9. Сутність і зміст ступеневої освіти в Україні.
10. Інклюзивне навчання у вищій школі.

Рекомендована література:

1. Закон України «Про вищу освіту»: [Електронний ресурс]. URL:: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
2. Національна доктрина розвитку освіти в Україні: [Електронний ресурс]. URL:: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/347/2002#Text>

3. Михайліченко М.В., Рудик Я.М. Освітні технології: навчальний посібник. К.: ЦП «КОМПРИНТ», 2016. 583 с.
4. Стинська В.В. Методика викладання у вищій школі: навчальний посібник. Івано–Франківськ, 2022.180 с.

Тема 2 : Організація планування навчального процесу у ЗВО.

Мета: знати і розуміти основні параметри стандартів вищої освіти (державний, галузевий, стандарти вищої освіти вищих закладів освіти), формування базових навичок: аналізу системи нормативних документів сфери праці - кваліфікаційних характеристик та посадових інструкцій, галузевих стандартів підготовки фахівців.

Основні поняття і положення теми: зміст вищої освіти, спеціальність, система стандартів вищої освіти, навчальний процес.

Питання для обговорення

1. Компетентнісний підхід в освіті.
2. Науково-методичне забезпечення навчального процесу у вищій школі.
3. Основні складові змісту вищої освіти.
4. Система стандартів вищої освіти України.
5. Офіціно-нормативні документи, що регламентують зміст освіти у вищій школі.

Завдання для самостійної роботи:

1. Ознайомитися з нормативними документами, що визначають зміст вищої освіти (освітньо-професійна програма, навчальний план, навчальна і робоча програми). Визначити сутність основних нормативних документів програмно-методичного забезпечення освітнього процесу у вищій школі.

2. Ознайомитися зі Стандартом вищої освіти України. Другий (магістерський) рівень, галузь знань - 01 Освіта/Педагогіка, спеціальність – 011 Освітні, педагогічні науки. <https://mon.gov.ua/ua/osvita/visha-osvita/naukovo-metodichna-rada-ministerstva-osviti-i-nauki-ukrayini/zatverdzeni-standarti-vishoyi-osviti>

Рекомендована література:

1. Закон України «Про вищу освіту»: [Електронний ресурс]. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
2. Зайченко І.В. Педагогіка і методика навчання у вищій школі: навч. посібник. Київ: Видавництво Ліра-К, 2016. 456 с.
3. Затверджені стандарти вищої освіти. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/visha-osvita/naukovo-metodichna-rada-ministerstva-osviti-i-nauki-ukrayini/zatverdzheni-standarti-vishoyi-osviti>
4. Нагаєв В.М., Портян М.О. Методика викладання у вищій школі: навчальний посібник. Х.: Стильна типографія, 2018. 283 с.
5. Якимова Л.М. Методика викладання фахових дисциплін у ЗВО: опорний конспект лекцій у схемах і таблицях : навч. посібник. Чернівці Технодрук, 2019. 177 с.

Тема 3 : Нормативно-правове регулювання професійної діяльності науково-педагогічних працівників.

Мета: схарактеризувати основні принципи організації навчального процесу в системі підготовки закладів вищої освіти; знати категорії учасників освітнього процесу та їх посади у ЗВО.

Основні поняття і положення теми: навчальний процес, учасники освітнього процесу, наукові, науково-педагогічні, педагогічні працівники, вчені звання.

Питання для обговорення

1. Організація освітнього процесу в системі підготовки закладів вищої освіти.
2. Категорії учасників освітнього процесу.
3. Науково-педагогічні, педагогічні та наукові працівники закладів вищої освіти.
4. Вчені звання наукових і науково-педагогічних працівників.
5. Основні посади наукових, науково-педагогічних і педагогічних працівників вищих навчальних закладів та порядок їх заміщення.

Завдання для самостійної роботи:

1. Ознайомитись з Законом України «Про вищу освіту» та Законом України «Про наукову і науково-технічну діяльність».
2. Ознайомитись з Положення про організацію освітнього процесу в Одеському національному університеті імені І.І. Мечникова.
http://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/polozennya/poloz-org-osvit-process_2022.pdf
3. Вивчити професіограму викладача вищої школи. Які професійно важливі риси, на вашу думку, не враховано? Аргументуйте відповідь.
4. Якими морально-етичними, громадянсько-патріотичними, соціально-перцептивними, психолого-педагогічними якостями має володіти викладач ЗВО?
5. Визначте та охарактеризуйте професійні компетентності викладача ЗВО.

Рекомендована література:

1. Закон України «Про вищу освіту»: [Електронний ресурс]. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
2. Зайченко І.В. Педагогіка і методика навчання у вищій школі: навч. посібник. Київ: Видавництво Ліра-К, 2016. 456 с.
3. Каплінський В.В. Методика викладання у вищій школі : навч. Посіб. Вінниця : ТОВ «Ніланд ЛТД», 2015. 224 с. <http://surl.li/fqtxy>
4. Нагаєв В.М., Портян М.О. Методика викладання у вищій школі: навчальний посібник. Х.: Стильна типографія, 2018. 283 с.
5. Теорія і методика викладання в вищій школі. Практикум з навчальної дисципліни [Електронний ресурс] : навч. посіб. / КПІ ім. Ігоря Сікорського; уклад.: І. О. Казак. Електронні текстові данні. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2018. 38 с.

Тема 4 : Науково-методичне забезпечення навчального процесу у ЗВО та добір змісту професійної освіти.

Мета: ознайомитися із методичним забезпеченням навчальних дисциплін у ЗВО у відповідності до компетентнісного підходу; знати основні нормативні

документи, що регламентують перебіг освітнього процесу у вищій школі; формувати вміння складання робочої програми навчальної дисципліни.

Основні поняття і положення теми навчальна програма дисципліни, робоча програма дисципліни, навчально-методичний комплекс дисципліни (НМКД).

Питання для обговорення

1. Програма навчальної дисципліни як основна форма фіксації змісту навчання.
2. Компетентнісний підхід до розробки програми дисципліни.
3. Дидактичні вимоги до програми дисципліни.
4. Структура та зміст робочої програми навчальної дисципліни.
5. Особливості формування змісту навчальної дисципліни в умовах кредитно-трансферної системи.
6. Навчально-методичний комплекс дисципліни.

Завдання для самостійної роботи:

1. Ознайомитися з навчальним планом конкретної спеціальності за фахом підготовки. Виділити його структурні компоненти, визначити нормативні та вибіркові дисципліни, час на аудиторні заняття та самостійну роботу здобувачів.

підготовки (сформулюйте мету, завдання, програмні результати).

2. Розробити робочу програму навчальної дисципліни «Педагогіка» згідно заданої структури за посиланням [Форма робочої програми навчальної дисципліни](#) (один змістовий модуль).

Рекомендована література:

1. Закон України «Про вищу освіту»: [Електронний ресурс]. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
2. Зайченко І.В. Теорія і методика професійною навчання: навч. посібник. 2-е вид., доповн. і переробл. К.: Видавництво Ліра-К. 2016. 580 с.

3. Затверджені стандарти вищої освіти. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/visha-osvita/naukovo-metodichna-rada-ministerstva-osviti-i-nauki-ukrayini/zatverdzeni-standarti-vishoyi-osviti>
4. Каплінський В.В. Методика викладання у вищій школі : навч. Посіб. Вінниця : ТОВ «Ніланд ЛТД», 2015. 224 с. <http://surl.li/fqtxy>
5. Педагогіка вищої школи : навчальний посібник /О.І. Федоренко, В.О. Тюріна, С.П. Гіренко, С.М. Бойко, М.О. Котелюх, П.Д. Червоний, О.В. Медведєва; за заг. ред. О.І. Федоренко. Харків : ФОП Бровін О.В., 2020. 240 с.

Тема 5 : Лекція як форма організації навчання у ЗВО, методика проведення

Мета: знати особливості основних форм організації навчання у вищій школі; види лекцій та їх функції; методику проведення лекційного заняття; вміти планувати та організовувати лекцію; використовувати різноманітні засоби та прийоми на лекційному занятті, розробляти плани, конспекти лекцій з педагогіки, ознайомитися з особливостями та структурою лекційного викладання; знати методику підготовки та проведення різних видів лекцій.

Основні поняття і положення теми: навчальна лекція, види лекцій, лектор, імідж лектора, техніка читання лекції, засоби та прийоми навчання.

Питання для обговорення

1. Лекція - основна форма організації навчального процесу у вищій школі.
2. Навчально-методичне забезпечення лекції.
3. Основні складові лекції. Методика підготовки та організації лекційних занять.
4. План-конспект заняття. Опорні конспекти, їх структура, методичні підходи до написання.
5. Методика і техніка читання лекцій.
6. Критерії оцінки лекції.

7. Імідж лектора, його складові.

Завдання для самостійної роботи:

1. Скласти план та розробити конспект лекції до однієї з тем курсу «Педагогіка».
2. Проаналізуйте причини, які знижують рівень сприймання та засвоєння студентами інформації викладача під час лекції.
3. Сформулюйте власні вимоги до іміджу викладача ЗВО.

Рекомендована література:

1. Закон України «Про вищу освіту»: [Електронний ресурс]. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
2. Зайченко І.В. Теорія і методика професійною навчання : навч. посібник. 2-е вид, доповн. і переробл. К.: Видавництво Ліра-К. 2016. 580 с. <https://lira-k.com.ua/preview/12229.pdf>
3. Каплінський В.В. Методика викладання у вищій школі : навч. Посіб. Вінниця : ТОВ «Ніланд ЛТД», 2015. 224 с. <http://surl.li/fqtxy>
4. Нагаєв В.М., Портян М.О. Методика викладання у вищій школі: навчальний посібник. Х.: Стильна типографія, 2018. 283 с.

Тема 6 : Методологічні та методичні засади проведення семінарських, практичних та лабораторних занять

Мета: знати особливості форм організації навчання у вищій школі; вимоги та методику організації й проведення семінарських, практичних і лабораторних занять; вміти планувати та організовувати семінарські, практичні та лабораторні заняття, обирати та використовувати різні методи та методики їх проведення.

Основні поняття і положення теми: семінарське, практичне, лабораторне заняття, методика організації навчання, тренінгові заняття, факультатив, спецкурс, спецсемінар.

Питання для обговорення

1. Види і методика проведення семінарських занять.
2. Методика проведення практичного заняття.
3. Методика підготовки та проведення лабораторного заняття.
4. Нетрадиційні форми проведення практичних, семінарських та лабораторних занять у вищій школі.
5. Основні вимоги до проведення тренінгових занять.
6. Факультативи, спецкурси і спецсемінари як форми організації навчання.

Завдання для самостійної роботи:

1. Ознайомитися з формою плану-конспекту практичного / семінарського заняття Додаток А.
2. Розробити план-конспект практичного/семінарського заняття до теми з курсу «Педагогіка» та презентувати фрагмент на занятті. Проаналізувати фрагменти практичного/семінарського заняття за схемою Додаток Б.

Рекомендована література:

1. Зайченко І.В. Теорія і методика професійною навчання: навч. посібник. 2-е вид., доповн. і переробл. К.: Видавництво Ліра-К. 2016. 580 с.
2. Каплінський В.В. Методика викладання у вищій школі: навч. посіб. Вінниця: ТОВ «Ніланд ЛТД», 2015. 224 с.
3. Нагаєв В.М., Портян М.О. Методика викладання у вищій школі: навчальний посібник. Х.: Стильна типографія, 2018. 283 с.
4. Стинська В.В. Методика викладання у вищій школі: навчальний посібник. Івано–Франківськ, 2022.180 с.
5. Якимова Л.М. Методика викладання фахових дисциплін у ЗВО: опорний конспект лекцій у схемах і таблицях : навч. посібник. Чернівці Технодрук, 2019. 177 с.

Тема 7 : Методика оцінювання знань, умінь і навичок
здобувачів вищої освіти

Мета: ознайомлення здобувачів вищої освіти із різними підходами до визначення критеріїв оцінювання результатів пізнавальної діяльності здобувачів вищої освіти; формування базових навичок: аналізу Положення про критерії оцінювання знань здобувачів вищої освіти; порядок оцінювання знань здобувачів вищої освіти при кредитно-модульній системі.

Основні поняття і положення теми: оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти з дисципліни; критерії оцінювання; рейтингова система оцінювання.

Питання для обговорення

1. Різні підходи до визначення критеріїв оцінювання результатів пізнавальної діяльності здобувачів вищої освіти.
2. Положення про критерії оцінювання знань здобувачів вищої освіти.
3. Зміст контрольних заходів.
4. Порядок оцінювання знань здобувачів вищої освіти при кредитно-модульній системі організації навчального процесу.
5. Методика підготовки і проведення заліків.
6. Методика підготовки і проведення іспитів.

Завдання для самостійної роботи:

1. Ознайомитись з Положенням про організацію і проведення контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти Одеського національного університету імені І.І. Мечникова
<https://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/polozennya/control-study.pdf>
2. Розробити бальну систему оцінювання діяльності студента у процесі вивчення навчальної дисципліни.

Рекомендована література:

1. Зайченко І.В. Теорія і методика професійною навчання: навч. посібник. 2-е вид., доповн. і переробл. К.: Видавництво Ліра-К. 2016. 580 с.
2. Кайдалова Л. Г., Науменко Н.В. Методика викладання у вищій школі: методичні рекомендації до практичних занять для здобувачів вищої освіти. Харків, 2021. 46 с
3. Каплінський В.В. Методика викладання у вищій школі: навч. посіб. Вінниця: ТОВ «Ніланд ЛТД», 2015. 224 с.
4. Нагаєв В.М., Портян М.О. Методика викладання у вищій школі: навчальний посібник. Х.: Стильна типографія, 2018. 283 с.
5. Стинська В.В. Методика викладання у вищій школі: навчальний посібник. Івано–Франківськ, 2022.180 с.
6. Якимова Л.М. Методика викладання фахових дисциплін у ЗВО: опорний конспект лекцій у схемах і таблицях : навч. посібник. Чернівці Технодрук, 2019. 177 с.

Тема 8 : Методика організації самостійної навчально-пізнавальної діяльності й індивідуальної роботи здобувачів вищої освіти у ЗВО та науково-дослідної роботи

Мета: знати особливості організації самостійної навчально-пізнавальної діяльності й індивідуальної роботи та науково-дослідної роботи здобувачів у вищій школі та методику їх проведення; вміти планувати, організовувати та проводити самостійну, індивідуальну та науково-дослідну роботу здобувачів.

Основні поняття і положення теми: самостійна навчально-пізнавальна робота, консультація, індивідуальна робота студента, науково-дослідна робота.

Питання для обговорення

1. Самостійна робота студентів (СРС), її сутність та значення, форми та види, обсяг.
2. Методика організації самостійної роботи студентів.

3. Особливості організації індивідуальної роботи студентів.
4. Основні вимоги до проведення індивідуальних занять зі студентами.
5. Навчально-методичне забезпечення самостійної та індивідуальної роботи здобувача вищої освіти.
6. Особливості організації і проведення консультацій.
7. Види і форми науково-дослідної роботи студентів. Основні вимоги до таких форм роботи.
8. Роль викладача ЗВО в організації дослідної роботи здобувачів вищої освіти.

Завдання для самостійної роботи:

1. Скласти таблицю, що відображає дидактичне забезпечення організації самостійної роботи студентів з фахової дисципліни.
2. Скласти план роботи студентського наукового гуртка за фахом підготовки.
3. Запропонувати тематику наукових проєктів.

Рекомендована література:

1. Дубасенюк О.А., Антонова О.Є. Методика викладання педагогіки: курс лекцій: вид.2, доповнене. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2017. 327 с.
2. Зайченко І.В. Педагогіка і методика навчання у вищій школі: навчальний посібник. 2-е вид., переробл. і доп. Київ : Видавництво Ліра. К, 2016. 456 с.
3. Інноваційні методи проведення занять: метод. посіб. Автор-укладач Кожухар О.А. Чернігів, 2017. 24 с.
4. Нагаєв В.М., Портян М.О. Методика викладання у вищій школі: навчальний посібник. Х.: Стильна типографія, 2018. 283 с.

Тема 9 : Організація курсового й дипломного проектування

Мета: знати особливості організації курсового й дипломного проектування, основні етапи виконання дипломної роботи, обов'язки студента-дипломника, вимоги до оформлення дипломної роботи.

Основні поняття: науково-дослідна робота, курсове та дипломне проектування.

Питання для обговорення

1. Методика організації курсового й дипломного проектування.
2. Основні етапи виконання дипломної роботи.
3. Керівництво дипломними роботами.
4. Обов'язки студента-дипломника.
5. Оформлення дипломної роботи. Захист дипломних робіт.

Завдання для самостійної роботи:

1. Ознайомитись з вимогами до оформлення дипломної роботи.
2. Визначити основні етапи виконання власної дипломної роботи,

Рекомендована література:

1. Зайченко І.В. Педагогіка і методика навчання у вищій школі: навчальний посібник. 2-е вид., переробл. і доп. Київ : Видавництво Ліра. К, 2016. 456 с.
2. Каплінський В.В. Методика викладання у вищій школі : навч. Посіб. Вінниця : ТОВ «Ніланд ЛТД», 2015. 224 с. <http://surl.li/fqtxy>
3. Нагаєв В.М., Портян М.О. Методика викладання у вищій школі: навчальний посібник. Х.: Стильна типографія, 2018. 283 с.
4. Методичні вказівки до виконання дипломної роботи за другим (магістерським) рівнем вищої освіти. Вид.2- ге, доп. і переробл. /Уклад. В.В. Стинська, Т.К.Завгородня. Івано–Франківськ: НАІР, 2020. 44 с.
5. Стинська В.В. Методика викладання у вищій школі: навчальний посібник. Івано–Франківськ, 2022.180 с.

Тема 10 : Організація і планування діяльності викладача

Мета: знати особливості організації і планування діяльності викладача ЗВО; ознайомитися з індивідуальним планом роботи викладача, науковою організацією праці викладача.

Основні поняття: індивідуальний план роботи викладача, підвищення кваліфікації; рейтингова оцінка діяльності.

Питання для обговорення

1. Індивідуальний план роботи викладача.
2. Рейтингова оцінка діяльності викладача.
3. Правила особистої організованості і самодисципліни.
4. Щоденник і робоча книга викладача.
5. Підвищення кваліфікації викладача.

Завдання для самостійної роботи:

1. Визначте значення і функції індивідуального плану роботи викладача ЗВО.
2. Розробіть критерії рейтингової оцінки діяльності викладача, визначите їхні вагові коефіцієнти.
3. Складіть перелік помилок в організації своєї праці, яких необхідно позбутися для більш ефективної її організації й використання свого часу.
4. Які правила особистої організованості допоможуть викладачеві ефективно вирішувати поставлені завдання?

Рекомендована література:

1. Дубасенюк О.А., Антонова О.Є. Методика викладання педагогіки: курс лекцій: вид.2, доповнене. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2017. 327 с.
2. Зайченко І.В. Педагогіка і методика навчання у вищій школі: навчальний посібник. 2-е вид., переробл. і доп. Київ : Видавництво Ліра. К, 2016. 456 с.

3. Каплінський В.В. Методика викладання у вищій школі: навч. посіб. Вінниця: ТОВ «Ніланд ЛТД», 2015. 224 с.
4. Нагаєв В.М., Портян М.О. Методика викладання у вищій школі: навчальний посібник. Х.: Стильна типографія, 2018. 283 с.
5. Стинська В.В. Методика викладання у вищій школі: навчальний посібник. Івано–Франківськ, 2022.180 с.
6. Якимова Л.М. Методика викладання фахових дисциплін у ЗВО: опорний конспект лекцій у схемах і таблицях : навч. посібник. Чернівці Технодрук, 2019. 177 с.

ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Визначте предмет і завдання курсу «Методика викладання у вищій школі».
2. Дайте характеристику методиці викладання як галузі педагогічної науки, розкрийте її зв'язок з іншими науками.
3. Розкрийте основні вимоги до науково-методичного забезпечення навчального процесу у закладі вищої освіти.
4. Проаналізуйте методичні засади визначення змісту освіти, навчальні плани та програми навчальних дисциплін.
5. Визначте критерії відбору змісту і обсягу навчальної інформації з дисципліни.
6. Розкрийте сучасні вимоги до навчально-методичного комплексу дисципліни.
7. Визначте вимоги до оформлення, змісту та структури програм навчальних дисциплін.
8. Дайте загальну характеристику сучасним вимогам до підручників та навчальних посібників. Дайте аналітичну оцінку навчальної літератури.
9. Розкрийте види навчання як теоретичну основу моделювання навчального процесу.
10. Визначте дидактичні вимоги до лекції. Моделювання лекції. Монолог як прихований діалог в процесі лекційного викладання. Аналіз лекції.
11. Проаналізуйте методику проведення практичних занять.
12. Зробіть аналіз практичного заняття.
13. Розкрийте особливості та вимоги до організації індивідуальної роботи студента.
14. Проаналізуйте методичні вимоги до різних видів індивідуальних завдань. Організація виконання студентами індивідуальних навчально-дослідних завдань.
15. Розкрийте вимоги до організації поточного контролю знань студентів.
16. Проаналізуйте методику рейтингового оцінювання.
17. Дайте методичну характеристику та умови проведення різних форм семестрового контролю.

18. Розкрийте інноваційні підходи до оцінювання навчальних досягнень студентів.
19. Розкрийте методичні засади розробки та проведення ігрових технологій навчання.
20. Дайте загальну характеристику новим інформаційним технологіям навчання, їх особливостям.
21. Проаналізуйте інтернет-ресурси та методику їх застосування при викладанні навчальної дисципліни.
22. Розкрийте організацію самостійної роботи студентів.
23. Розкрийте основні засади підготовки рефератів, курсових, кваліфікаційних робіт (бакалаврських, магістерських) робіт. Запобігання плагіату у роботах здобувачів вищої освіти.
24. Визначте критерії оцінки якості проведення іспитів і заліків.
25. Розкрийте мету і завдання курсового і дипломного проектування.
26. Розкрийте мету і завдання практичної підготовки студентів ЗВО.
27. Проаналізуйте структуру і зміст звіту з педагогічної практики.
28. Визначте види практик у закладах вищої освіти, їх завдання та особливості організації.
29. Проаналізуйте методи, форми і види контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти.
30. Проаналізуйте навчально-методичну документацію кафедри: нормативна, планова, методична, навчальна, звітно-інформаційна.
31. Визначте основні засади управління позааудиторною роботою студентів.
32. Визначте вимоги щодо якості організації самостійної роботи студентів.
33. Розкрийте засади індивідуалізації самостійної роботи студентів.
34. Визначте дидактичні засоби активізації процесу навчання.
36. Дайте загальну характеристику ігровому проектуванню, операційно-рольовим і діловим іграм.
37. Розкрийте методику розробки та організація проведення ділових ігор.
38. Проаналізуйте формування змісту навчальних модулів.

39. Розкрийте функції викладацького складу кафедри.
40. Дайте загальну характеристику магістерській дипломній роботі, її функції, структура і особливості підготовки.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

ОСНОВНА

1. Зайченко І.В. Теорія і методика професійною навчання : навч. посібник.2-е вид., доповн. і переробл. К.: Видавництво Ліра-К. 2016. 580 с. <https://lira-k.com.ua/preview/12229.pdf>
2. Каплінський В.В. Методика викладання у вищій школі : навч. Посіб. Вінниця : ТОВ «Ніланд ЛТД», 2015. 224 с. <http://surl.li/fqtxy>
3. Нагаєв В.М., Портян М.О. Методика викладання у вищій школі: навчальний посібник. Х.: Стильна типографія, 2018. 283 с.
4. Педагогіка вищої школи : навчальний посібник /О.І. Федоренко, В.О. Тюріна, С.П. Гіренко, С.М. Бойко, М.О. Котелюх, П.Д. Червоний, О.В. Медведєва; за заг. ред. О.І. Федоренко. Харків : ФОП Бровін О.В., 2020. 240 с.
5. Стинська В.В. Методика викладання у вищій школі: навчальний посібник. Івано–Франківськ, 2022.180 с.
6. Стинська, В. В. Методика викладання у вищій школі : метод. рек. Івано-Франковськ, 2016. 65 с
7. Теорія і методика викладання в вищій школі. Конспект лекцій з навчальної дисципліни [Електронний ресурс] : навч. посіб. для підготовки докторів філософії очної форми навчання, які навчаються за спеціальністю 133 «Галузеве машинобудування» / КПІ ім. Ігоря Сікорського; уклад.: І. О. Казак. Електронні текстові данні (1 файл: 1,37 Мбайт). Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2018. 116 с. https://cpsm.kpi.ua/Doc/pvsh_lek_phd.pdf
8. Теорія і практика вищої професійної освіти в Україні: навч. посіб. для магістрантів зі спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки» / авт.-укл.: Т.О.Дороніна. Кривий Ріг: КДПУ, 2018. 250 с. <http://surl.li/bjmzo>

9. Якимова Л.М. Методика викладання фахових дисциплін у ЗВО: опорний конспект лекцій у схемах і таблицях : навч. посібник. Чернівці Технодрук, 2019. 177 с.

ДОДАТКОВА

1. Братко М. Управління професійною підготовкою фахівців в освітньому середовищі університетського коледжу: Теорія і практика: монографія. Кам'янець-Подільський: «Аксиома», 2017. 424 с.
2. Теорія і практика вищої професійної освіти в Україні : навч. посіб. для магістрантів зі спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки» Кривий Ріг : КДПУ, 2018. 250 с.
3. Ващенко А.П. Перспективи розвитку професійної освіти в Україні. Збірник наукових статей. К., 2017. Вип. 5. С. 273–282.
4. Внукова О.М. Методологічні засади професійної освіти: навч. посібник. К.:КНУТД, 2015. 198 с.
5. Данилова О. Перспективні напрямки розвитку системи професійно-технічної освіти в Україні. Педагогічний альманах. Херсон, 2015. С. 165-171.
6. Дяченко Н. О. Педагогічні задачі у професійній підготовці майбутніх викладачів: навч. посіб. / Н. О. Дяченко. К.: Вид-во Ліра-К, 2015. 84 с.
7. Левченко І. Освіта дорослих як наукова проблема. *Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи*. 2015. Випуск 5. С.45-54.
8. Сисоєва С.О., Соколова І.В. Теорія і практика вищої освіти: навч. посібник. 2016. 338 с.

Електронні інформаційні ресурси

1. Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В.О. Сухомлинського: офіційний сайт: [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://dnpb.gov.ua>
2. Закон України «Про вищу освіту»: [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>

3. Міністерство освіти і науки України: офіційний сайт: [Електронний ресурс].
Точка доступу: www.mon.gov.ua
4. Наукова бібліотека ОНУ імені І.І. Мечникова : офіційний сайт: [Електронний ресурс]. Точка доступу <http://lib.onu.edu.ua>
5. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського. URL: <https://nbuv.gov.ua>

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені І.І.МЕЧНИКОВА

КУЛЬТЕТ _____

КАФЕДРА _____

ПЛАН-КОНСПЕКТ

ПРАКТИЧНОГО(СЕМІНАРСЬКОГО) ЗАНЯТТЯ

З навчальної дисципліни _____

На тему: «_____»

Для здобувачів вищої освіти _____ рівня

Спеціальності _____

Розробив здобувач вищої освіти _____

_____ рівня

ПІБ _____

Кількість годин на вивчення теми: усього - _____, лекцій - _____, семінарські (практичні) заняття _____

Тема:

Мета заняття:

Методи і технології, що будуть використані:

Обладнання:

План заняття

1. Тестування.
2. Обговорення теоретичних питань.
3. Перевірка, презентація і обговорення виконання завдань для самостійної роботи.

Питання для обговорення та тестування

- 1.
- 2.
- 3...

Завдання для самостійної роботи

Література

Обов'язкова

Додаткова

Тестові завдання (за наявності і правильні відповіді)

Додаток Б

Карта оцінки практичного (семінарського) заняття

Критерії оцінювання	Зміст критерію	Оцінка	
		критеріальна	загальна
<i>Змістовність практичного заняття</i>	1. Відповідність теми практичного заняття змісту програми і навчальному плану		
	2. Відповідність змісту практичного заняття сучасним проблемам господарської практики в даній галузі		
	3. Рівень досягнення мети практичного заняття		
	4. Рівень повноти розкриття тематичних питань		
<i>Структура практичного заняття</i>	1. Визначення теми практичного заняття		
	2. Визначення мети діяльності		
	3. Надання методичних вказівок для самостійного виконання практичного завдання		
	4. Надання переліку рекомендованої літератури для поглибленого вивчення окремих питань		
	5. Організація процесу навчання студентів		
	6. Організація зворотного зв'язку на етапах закріплення певного навчального досвіду		
	7. Організація об'єктивного контролю навчальної діяльності студентів у кінці практичного заняття		
<i>Методичний рівень</i>	1. Застосування методів і прийомів активізації пізнавальної діяльності студентів		
	2. Роз'яснення складних місць навчального матеріалу		
	3. Надання наочної інформації і засобів оргтехніки		
	4. Наявність елементів управління ходом проведення практичного заняття		
	5. Використання елементів зворотного зв'язку на всіх етапах засвоєння навчальної інформації		
	6. Наявність методичних вказівок до самостійного виконання практичного завдання		
	7. Наявність тестів для самоконтролю знань		
<i>Професійна спрямованість</i>	1. Формування професійного світогляду студентів на занятті		
	2. Розширення соціальної сутності проблемних питань		
	3. Зв'язок практичного матеріалу з професійними інтересами підготовки спеціалістів народного господарства		
<i>Майстерність викладача</i>	1. Рівень вільного володіння практичним матеріалом		
	2. Уміння заохотити студентів до більш якісної навчальної діяльності		

	3. Уміння організувати дискусію та обговорення навчального матеріалу		
	4. Культура мовлення		
	5. Поважне і тактовне ставлення до студентів		
	6. Уміння зняти напруження і втому аудиторії		

Навчальне видання

МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

Електронні методичні рекомендації
до семінарських занять та самостійної роботи з курсу
для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти
спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки

Електронне практичне видання

Укладачі:

Павлова Валерія Валеріївна
Нагорна Наталія Володимирівна

Шрифт Times New Roman.

Системні вимоги:

операційна система сумісна з програмним забезпеченням
для читання файлів формату PDF.

Обсяг даних 0,5 МБ.

Оригінал макет виготовлено в авторській редакції.

Кафедра соціальної роботи
Факультет психології та соціальної роботи
Одеський національний університет імені І. І. Мечникова
Вул. Дворянська, 2, м. Одеса, 65082
social-work@onu.edu.ua